

Khoác lác há to mồm mà tấc tấc ...

(Trích Luận ngữ tân th)

Chuyện cũ đợc xong rồi... tnh b thì: hoc là chuy n s p vt vào s t rác, hoc là ng i s p quy tiên (s p toi). Cũ/m i xin không bàn đ n; “ng i”/“ng m” xin cũng mi n bàn. Song, chuy n cũ đợc xong mà... gi t mình thì ch c ch n là chuy n ch a th vt vào s t rác, và ng i... cũng ch a đ n n i li t vào h ng b đi.

Khoác lác há to mồm mà tấc tấc. Bc Thi n s ng m mi ng mà thông su t m i đi u. K d i trá su t đ i lo gào thét đ nh i s thiên h . Bc V n th S ch c n im l ng mà v n truy n đ c đ o lý cho đ i... Trên đây v n “L i t a” trong Luận ngữ tân th . Sau đây i xin trích m t ph n c a b sách đó:

Kh ng T r i n c L đ n n c V . Ngài cùng các h c trò nh trong ph quan đ i phu n c V là C Viên. Ng i n c V nghe tin, nhi u k tìm đ n kh n l v i C Viên, xin đ c làm h c trò Kh ng T . C Viên h i:

“Ch ng hay các ng i mu n h c Phu T đ làm gì?”

Đám kia tr i:

“Chúng tôi h c đ làm quan.”

C Viên b o:

“Bình sinh ta nghe nói Phu T ch d y làm ng i, ch a h nghe nói Ngài d y làm quan bao gi . Phu T t ng b n ba kh p thiên h , cũng ch a g p m t ng i nào mu n h c làm quan. Nay các ng i đòi h i m t vi c ch a h có ti n l nh th , d u ta thân đ ng ra nói, ch c gì Phu T đã nh n i.”

Đám kia li n n n :

“y, chính vì th mà n c V ta x a nay luôn t hào là m t dân t c đ c nh t vô nh . Ai ai cũng không thèm làm ng i, ch nhăm nhăm mu n làm quan. Chúng tôi v n bi t Kh ng Phu T khi làm quan cũng không đ c b trên tín nhi m cho l m. Ch ng qua là dao s c không g t đ c chuôi đ y thôi. Song làm th y thì l ng l y thiên h . Phu T d y vua còn đ c, hu ng h ch d y làm quan. Ngài c đ ng ra nói h chúng tôi. Bi t đầu Phu T s ch ng vì n ngài mà nh n i. Sau này chúng tôi h c xong s ra làm quan, ki m đ c b ng l c, phú quý, nh t đ nh không quên n ngài.”

C Viên b t đ c dĩ ph i vào g p Kh ng T , nói i yêu c u c a b n ng i n c V kia, đ ngh Kh ng T hãy vì h mà m l p d y làm quan. Qu nhiên Kh ng T v a nghe nói đã v i đ a hai tay lên b t ch t tai i, l c đ u ra hi u t ch i. Đ n l t C Viên ph i n n :

“Làm ng i v i làm quan thì có gì phân bi t? V y thì d y làm ng i v i d y làm quan ch c cũng không khác nhau là m y. Thi t t ng v i ki n th c c a Phu T , vi c đó cũng ch ng khó kh n gì. Hay là Phu T c th d y h m t phen xem sao.”

Kh ng T nh n b o:

“Khâu này x a nay ch d y làm ng i. Tuy ch ng l gì vi c làm quan. Song làm ng i v i làm quan là hai vi c khác nhau xa l m, không th ví v i nhau đ c. Vì th , d y làm ng i t t có ch khác v i d y làm quan. Đó là đi u mà m t k làm th y nh Khâu này không th tu ti n b đầu hay đ y đ c.”

C Viên h i:

“Khác ch nào?”

Học Làm Quan

Tác Giả: Phạm Lưu Vũ

Thứ Năm, 04 Tháng 3 Năm 2010 11:37

Khäng Tä bäo:

“Đäy làm ngäi mà không đän näi đän chän thì häc trò khó có thể thành ngäi. Song đäy làm quan thì chä cän đän näi đän chän mà häc trò vän có thể thành quan. Đó là chä khác nhau căn bän. Tä xäa täi nay vän väy.”

Cä Viên läi häi:

“Thä tä nay vä sau thì thä nào?”

Khäng Tä bäo:

“Càng nhäng đäi sau càng nhä väy. Thiên hä räi sä đän lúc, khäi kä chäng cän häc hành gì, hoäc häc gì vä, mà vän có thể làm quan, thä mä chí làm quan to, rät to...”

Cä Viên nghe nói thì trän mät tä vä không tin. Thä räi chät nghĩ ra điäu gì, bän nhän đó mà nän nä:

“Đä väy Phu Tä cä nhän läi đäy hä đi. Đäng nào cũng thä räi. Hä có häc đän näi đän chän hay không thì cũng thä thôi, Phu Tä xem ra chä mät gì...”

Lúc bäy giä đäng có Tä Lä đäng bên cänh. Tä Lä thäy thä cũng lên tiäng:

“Näc Vä vô đäo đã bäy tám chäc năm nay. Kä sĩ rät mät lä hän hä, đäi đät đäi trän chính trä, đã tham lam nhä chó, läi kiêu ngäo, cän rä. Kä làm dân vì bä tuyên truyän, nhäi sä tä täm bé thành ra mê muội, suät đäi chä biät tin theo nhäng sä đäi trá. Nay quan đäi phu đã có ý nhä väy, âu cũng là mät cä häi đä Phu Tä chäng tä cái đäo lý cäa mình. Näu không thä, chäng längäi quân tä läi có thể khoanh tay ngäi nhìn lä vô đäo hoành hành hay sao?”

Khäng Tä bäo:

“Ta không phäi không biät đän điäu đó. Song chính trä näc Vä bây giä sä dĩ tän täi là nhä bám vào mät thä häc thuyät läu manh. Vua quan näc Vä vì thä sä đäo lý nhä kä cäp sä ngäi ngay. Ta näng thân ä đây cũng đã là mät cái gai trong mät hä räi. Nay läi còn đäm đäo lý ra đäy näa, thì có khác gì mäng vào mät hä. Hä ngän gì mà không sai quân đän bät ta, khoá miäng ta läi... Näu không thì cũng vu vä cho ta, đät điäu bôi xäu ta, hoäc thuê du côn ném đät ném đá vào nhà ta... Không khéo vä lây cä đän quan đäi phu đây thì làm thä nào?”

Tä Lä vän cä thuyät phäc:

“Không đi đäng thäng thì đi đäng vòng, không giäng träc tiäp thì giäng xa xôi. Phu Tä cä nhän läi đi, räi tìm cách nào đó mà đäy cho hä. Miän sao nhäng kä cäm quyän không có cä gì đä bät läi Phu Tä là đäc räi.”

Khäng Tä phän vì nghe Tä Lä thuyät đän thä thì cũng đäng lòng quân tä, phän vì nä Cä Viên quá, bän nhän läi. Cä Viên cä mäng, liän ra tuyän đäc ngay mät trăm kä häng hái. Läp tä sai chuän bä mät phòng thät län, kê đä trăm chiäc ghä räi đän nhäng ngày khai giäng.

Träc hôm khai giäng, Khäng Tä thân đän xem xét. Ngäi chä phòng län quá, läng phí. Chä yêu cäu đän cho mät phòng bé bäng näa, kê väa đäng 50 chiäc ghä thôi. Cä Viên cä phäi nhät nhät làm theo mà không hiäu ý Khäng Tä đän đäy bäng cách nào.

Đäng ngày khai giäng, 100 kä xin häc tä täu đäng đä. Khäng Tä thäng thä đi đän, đän theo cä

Học Làm Quan

Tác Giả: Phạm Lưu Vũ

Thứ Năm, 04 Tháng 3 Năm 2010 11:37

Tä. Ngäi ghå tai Tä Lä bäo cä nhä thä, nhä thä... Tä Lä bän cä m danh sách, đäc tä trên xuäng däi, län lät 50 ngäi vào ngäi kín các ghä. Tä Lä tiäp täc gäi kä tiäp theo. Thäy thä, 50 kä còn läi thäc mäc:

“Ghä đã hät räi. Väy mà thäy cä gäi tiäp thì chúng tôi ngäi vào chä nào?”

Tä Lä bän trä vào 50 kä đang yên vä trong phòng bäo:

“Chäng phäi vai hä vän còn träng đäy là gì?”

Näm mäi kä còn läi hiäu ngay ra thäy khoä quá, läp täc näi nhau chen vào, cä thä län lät träo lên vai nhäng kä vào träc. Rät cuäc, cä träm ngäi đäu có chä ngäi.

Yên vä xong đầu đäy, Khäng Tä khoan thai bäc lên bäc, ngäi xäp bäng tròn, nhä m mät läi räi ung dung... đánh mät giäc. Phía däi, nhäng häc trä phäi cäng trên vai kä khác lúc đäu vì häng hái nên chäa cä m thäy gì. Song càng vä sau càng thäy näng, nhä phäi đeo trên cä mät khäi đá ngàn cân.

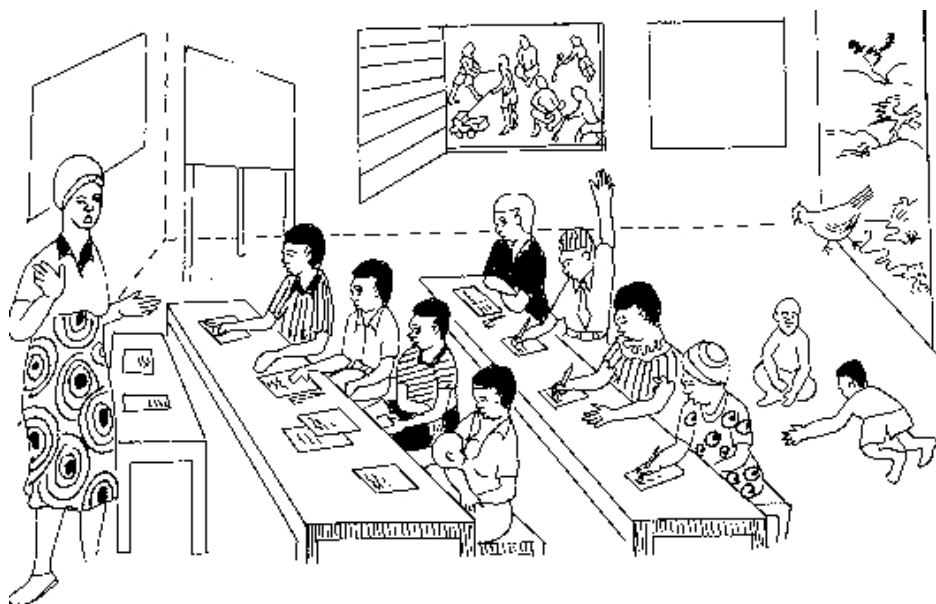
Đän đän không thä chäu näi, ngäi nào ngäi näy mät mũi đä gay, säi cä bät mäp, xäng säng nhä muän räi ra, hai vai tê däi. Nhäng kä y muän gäo lên mà không dám, sä thäy quä, đành cä phäi è cä chäu đäng. Thä räi cũng đän lúc säc läc có hän, không giä län näi näa, län lät täng ngäi, täng ngäi mät gäc xuäng, làm cho nhäng kä ngäi trên cũng ngä giúi ngä giúi, va vào nhau bäu đäu mä trán. Cä näm chäc chiäc ghä gäy đä liäng xiäng. Läp häc biän thành mät đäng ngäi, ghä ngän ngang.

Bäy giä Tä Lä mäi vào. Thäy ra länh cho nhäng kä ngäi trên đäi chä cho kä ngäi däi, kä ngäi däi läi träo lên trên, räi säp xäp läi trät tä, tiäp täc chänghe giäng. Phía trên bäc, Khäng Phu Tä vän ngäng thän nhäp đänh, däng nhä còn lâu Ngäi mäi ra khäi giäc näng.

Học Làm Quan

Tác Giả: Phạm Lưu Vũ

Thứ Năm, 04 Tháng 3 Năm 2010 11:37

Hình minh họa

Chàng mới chực thì tình trạng lại diễn ra y như trước, lại ngã giúi ngã giúi, ghồ ghồ c lại đổ liêng xiêng. Lập học mới lên nhà bị n thành đống ngổ ngổ i ghồ lộn xộn. Boy giở Khổng Tử mớ i tờ mớ mớ t ra. Ngài đống đống, rũ mớ nh tay áo mớ t cái, đống quay ngổ ngổ i bồng c ra cớ a đi thong mớ t mớ ch. Kẹt quố suố t cớ buố i, Ngài im thin thít, không hề hé răng lộn nớ a tiêng.

Cố Viên thầy Khổng Tử đã trở về phòng, liền chực đống hớ i:

“Bài giảng hôm nay thế nào?”

Khổng Tử bớ o:

“Xong rồi.”

Cố Viên trẻ mớ t kinh ngạc:

“Chàng học làm quan... nhanh đống thế hay sao?”

Khổng Tử bớ o:

“Làm quan cớ t cớ chớ phớ i biố t thế nào là kớ làm dân. Nay chớ trong vòng mớ t buố i, hớ đã tớ cho nhau nớ m mùi cớ a kớ làm làm dân rồi. Khâu này cớ n gì phớ i giớ ng thêm câu nào nớ a.”

Tháng giêng năm Đinh Hợi (2007)